

بخشنامه شماره ۲۰
امور فنی بیمه شدگان
(تنقیح و تلخیص)

موضوع: بیمه بیکاری

معاونت
فنی و درآمد

اداره کل تأمین اجتماعی استان.....

سلام علیکم

در راستای تنقیح، تجمیع و تلخیص بخشنامه ها و دستورهای اداری، شفاف سازی مقررات، تسهیل در ارائه خدمات و ارتقاء امور و ایجاد وحدت رویه در زمینه اجرای قانون و مقررات بیمه بیکاری، توجه ادارات کل تأمین اجتماعی استان ها و واحدهای تابعه را به رعایت و اجرای دقیق مفاد این بخشنامه جلب می نماید.

قوانین و مقررات مرتبط:

- ۱) قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۰۶/۲۶ مجلس شورای اسلامی.
- ۲) آیین نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۲ هیأت وزیران.
- ۳) قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام و اصلاحات و الحاقات مربوط به آن.
- ۴) تصویب نامه شماره ۲۱۱۶۶/۷۰۰۰۳۶ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۲۴ هیأت وزیران.
- ۵) تفاهم نامه مشترک شماره ۱۱۸۷۳۹ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۰۱ فیما بین سازمان تأمین اجتماعی و وزارت کار و امور اجتماعی.
- ۶) دادنامه های شماره ۳۸۴ مورخ ۱۳۷۷/۰۳/۲۳، ۱۸۰ مورخ ۱۳۷۸/۱۱/۲۴، ۵۲ مورخ ۱۳۸۲/۰۲/۰۷، ۶۵ مورخ ۱۳۸۲/۰۲/۱۴، ۹۷ مورخ ۱۳۸۲/۰۳/۰۴، ۲۵۶-۲۵۷ مورخ ۱۳۸۲/۰۷/۱۳، ۸ مورخ ۱۳۸۳/۰۱/۱۶، ۱۶۴ مورخ ۱۳۸۷/۰۳/۲۰، ۸۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۰۲ و ۱۱۸۲ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۵

مشمولین:

۷) مشمولین قانون بیمه بیکاری عبارتند از کلیه مشمولین قانون تأمین اجتماعی که تابع قانون کار می باشند به استثنای:

الف) بازنشستگان و ازکارافتادگان کلی.

ب) صاحبان حرف و مشاغل آزاد و بیمه شدگان اختیاری.

ج) اتباع خارجی.

تعریف بیکار:

۸) بیکار از نظر قانون، بیمه شده ای است که بدون میل و اراده بیکار شده و آماده کار باشد.

مصادیق کلی بیکاری:

- ۹) قطع رابطه کارگر با کارفرما بدون میل و اراده.
- ۱۰) بیکاری به علت بروز حوادث قهریه و غیر مترقبه از قبیل سیل، زلزله، جنگ و آتش سوزی.
- ۱۱) بیکاری به دلیل طرح تغییر ساختار کارگاه از سوی کارفرما.
- هرگونه تغییر یا بازسازی خط تولید، جابجائی کارگاه و ماشین آلات به منظور کاهش وابستگی و بهینه کردن تولید که در راستای سیاستهای اقتصادی و اجتماعی دولت صورت گیرد تغییر ساختار اقتصادی تلقی می گردد. تصمیم درخصوص برقراری مقررری بیمه بیکاری و مدت پرداخت آن (در چارچوب بند الف ماده ۷ قانون بیمه بیکاری) در مورد بیمه شدگان شاغل در این کارگاهها که موقتاً بیکار شناخته شده می شوند، بعهدہ شورایعالی کار خواهد بود.
- واحدهای اجرائی موظفند به منظور اجرای طرح های تغییر ساختار مصوب شورایعالی کار و برقراری بیمه بیکاری این قبیل از بیکاران با هماهنگی اداره کل امور فنی بیمه شدگان اقدام نمایند.**

شرایط احراز:

- ۱۲) بیمه شده دارای حداقل ۶ ماه سابقه پرداخت حق بیمه نزد سازمان تأمین اجتماعی باشد.
(به استثنای مشمولین تبصره ۲ ماده ۲ قانون بیمه بیکاری)
- ۱۳) بیمه شده حداکثر ظرف ۳۰ روز از تاریخ بیکاری، مراتب را به واحد تعاون، کار و رفاه اجتماعی اعلام نماید. مراجعه پس از ۳۰ روز با عذر موجه و با تشخیص هیأت حل اختلاف اداره کار تا سه ماه امکان پذیر خواهد بود.
- ۱۴) بیمه شده در دوره های سوادآموزی و کارآموزی شرکت نماید.
- ۱۵) احراز شرایط بیمه شدگانی که در کارهای با ماهیت دائمی اشتغال داشته و در انقضای قرارداد کار بدون میل و اراده بیکار می شوند و همچنین افرادی که در کارهای با ماهیت غیردائم فعالیت داشته اند، در چارچوب ضوابط مقرر در بند «۱» تفاهم نامه شماره ۱۱۸۷۳۹ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۰۱ فیما بین سازمان و وزارت کار و امور اجتماعی صورت می پذیرد.

حق بیمه بیکاری:

- ۱۶) حق بیمه بیکاری به میزان ۳٪ مزد بیمه شده می باشد که کلاً توسط کارفرما تأمین و پرداخت خواهد شد.

نحوه محاسبه مبلغ مقرری بیمه بیکاری:

مجردین	$۵۵ \times ۳۰\%$ متوسط مزد روزانه ظرف ۹۰ روز قبل از بیکاری مشروط به اینکه از حداقل دستمزد کمتر نباشد
متاهلین یا متکفلین	مقرری فرد مجرد + (۱۰٪ حداقل دستمزد $\times$ تعداد عائله حداکثر تا ۴ نفر) مشروط به اینکه از حداقل دستمزد کمتر و از ۸۰٪ متوسط مزد بیشتر نباشد.

۱۷) در صورت بیکاری زوجین فقط یکی از آنان (زن یا شوهر) محق به استفاده از افزایش مقرری به ازاء هریک از فرزندان خواهد بود.

۱۸) در صورتیکه در طول مدت دریافت مقرری بیمه بیکاری در تعداد افراد تحت تکفل بیمه شده تغییراتی حاصل شود، میزان مقرری وی طبق جدول فوق (موضوع بند «ب» ماده «۷» قانون بیمه بیکاری) محاسبه و پرداخت خواهد شد.

مدت پرداخت بیمه بیکاری:

۱۹) جمع مدت پرداخت مقرری از زمان برخورداری بیمه بیکاری برای مجردین حداکثر ۳۶ ماه و برای متاهلین یا متکفلین حداکثر ۵۰ ماه براساس سابقه کلی پرداخت حق بیمه بشرح جدول ذیل می باشد.

حداکثر مدت استفاده از مقرری جمعاً با احتساب دوره های قبلی		سابقه
متاهلین یا متکفلین (ماه)	مجردین (ماه)	پرداخت حق بیمه (ماه)
۱۲	۶	از ۶ لغایت ۲۴
۱۸	۱۲	از ۲۵ لغایت ۱۲۰
۲۶	۱۸	از ۱۲۱ لغایت ۱۸۰
۳۶	۲۶	از ۱۸۱ لغایت ۲۴۰
۵۰	۳۶	از ۲۴۱ به بالا

افراد ۵۵ سال و بیشتر تارسیدن به سن بازنشستگی (تبصره ماده ۷ قانون بیمه بیکاری)

۲۰) مقرری بیمه بیکاری از روز اول بیکاری قابل پرداخت می باشد.

۲۱) مدت دریافت مقرری جزء سوابق پرداخت حق بیمه از نظر بازنشستگی، از کار افتادگی و فوت محسوب خواهد شد.

۲۲) بیمه شدگانی که بعلت بروز حوادث قهریه و غیر مترقبه از قبیل سیل، زلزله، جنگ، آتش سوزی بیکار می شوند، در صورتیکه سابقه پرداخت حق بیمه آنان کمتر از ۶ ماه باشد، مطابق با مشمولینی که دارای «۶» ماه سابقه پرداخت حق بیمه می باشند از مقرری بیمه بیکاری استفاده خواهند نمود.

افراد تحت تکفل بیمه شده بیکار:

- ۲۳) همسر(زن یا شوهر).
 ۲۴) فرزندان اناث مادام که ازدواج ننموده و فاقد حرفه و شغل باشند.
 ۲۵) فرزندان ذکور تا سن ۲۰ سالگی (۱۹ سال تمام) یا پس از آن منحصراً در صورتیکه به تحصیلات دانشگاهی اشتغال داشته و یا طبق رای کمیسیون پزشکی سازمان از کارافتاده کلی باشند.
 ۲۶) پدر و مادر که سن پدر از ۶۰ سال و سن مادر از ۵۵ سال متجاوز باشد. یا طبق نظر کمیسیون سازمان تأمین اجتماعی از کارافتاده کلی باشند و در هر حال معاش آنان منحصراً توسط بیمه شده تأمین گردد.
 ۲۷) خواهر و برادر تحت تکفل در صورت داشتن شرایط مربوط به فرزندان اناث و ذکور. (طبق شرایط بندهای ۲۴ و ۲۵)

نحوه تشخیص کفالت بیمه شده زن:

- ۲۸) در صورتیکه بیمه شده زن متأهل بوده، لیکن هیچیک از افراد خانواده وی (شوهر، فرزند، پدر و مادر) تحت تکفل وی نباشند، از نظر تعیین مدت استحقاق دریافت مقرری صرفاً به عنوان متأهل منظور می گردد. لیکن محاسبه و پرداخت ۱۰٪ افزایش حداقل دستمزد به ازاء هر عائله موضوعیت نخواهد داشت.
 ۲۹) چنانچه بیمه شده زن دارای عائله تحت تکفل بوده و مدارک و مستندات آن در پرونده فنی موجود باشد، ضمن اینکه در تعیین مدت استحقاق، متکفل منظور خواهد شد، به ازاء هر یک از عائله تحت تکفل (حداکثر ۴ نفر) ۱۰٪ حداقل دستمزد زمان برقراری به مقرری نیز وی افزوده می گردد.
 ۳۰) چنانچه به موجب رأی قطعی دادگاه حضانت (نگهداری) و کفالت (تأمین معاش) فرزند توأمان به عهده بیمه شده زن مطلقه باشد، مشمول مقررات متکفلین موضوع ماده ۷ قانون بیمه بیکاری (مدت پرداخت مقرری بیمه بیکاری و میزان آن) خواهد بود، ضمناً چنانچه در رأی قطعی دادگاه صراحتاً در خصوص پرداخت نفقه تعیین تکلیف شده باشد، امکان اتخاذ رویه خلاف حکم دادگاه وجود ندارد. لیکن در فرضی که مراجع قضایی اظهار نظر در خصوص کفالت و پرداخت نفقه را به سازمانهای ذیربط محول نمایند یا اساساً در این خصوص نظری ندهند، امکان احراز کفالت از طریق بازرسی فنی توسط سازمان وجود دارد.

موارد قطع بیمه بیکاری:

- ۳۱) زمانی که بیمه شده مجدداً اشتغال به کار یابد.
- ۳۲) بنا به اعلام واحد کار و امور اجتماعی محل و یا نهضت سوادآموزی یا سایر واحدهای ذیربط از طریق وزارت کار و امور اجتماعی، بیمه شده بیکار بدون عذر موجه از شرکت در دوره های کارآموزی یا سوادآموزی خودداری نماید.
- ۳۳) بیمه شده بیکار از قبول شغل تخصصی خود و یا شغل مشابه پیشنهادی جهت اشتغال مجدد به کار خودداری نماید.
- ۳۴) بیمه شده بیکار ضمن دریافت مقرری بیمه بیکاری، حائز شرایط استفاده از مستمری بازنشستگی و یا ازکارافتادگی کلی شود.
- ۳۵) بیمه شده به نحوی از انحاء با دریافت مزد ایام بلا تکلیفی به کار مربوطه اعاده گردد.

تذکر:

- الف) دارا بودن رأی کمیسیون پزشکی مبنی بر ازکارافتادگی کلی که به دلیل عدم احراز شرایط قانونی منجر به برقراری مستمری نگردیده، مانع پرداخت مقرری بیمه بیکاری نخواهد بود.
- بررسی صحت و سقم اشتغال بکار این قبیل افراد قبل از برقراری مقرری بیمه بیکاری الزامی می باشد.**
- ب) دریافت مقرری بیمه بیکاری مانع از دریافت مستمری جزئی نمی گردد.

اقدامات مربوط به وصول حق بیمه و احتساب سوابق بیمه بیکاری:

- با توجه به اینکه در برخی موارد کارفرمایان نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق و پرداخت حق بیمه مشمولین قبل از وقوع بیکاری، اقدام ننموده و این موضوع باعث مراجعات بیمه شدگان به واحدهای اجرائی سازمان یا مراجع حل اختلاف و صدور رأی مربوطه مبنی بر تکلیف کارفرما در پرداخت حق بیمه می گردد، لذا ضروریست با رعایت ضوابط مقرر در ماده ۴۰ و تبصره ماده ۴۸ قانون تأمین اجتماعی نسبت به محاسبه حق بیمه بشرح ذیل اقدام گردد:
- ۳۶) در مواردی که بین سابقه احراز شده بیمه شده و تاریخ اخراج حداکثر یک ماه فاصله ایجاد شده باشد واحد امور فنی بیمه شدگان باید باستناد رأی مراجع و یا سایر مستندات از جمله قراردادکار یا تاریخ بیکاری مندرج در معرفی نامه مراتب را به واحد درآمد حق بیمه منعکس و واحد اخیر الذکر نیز با حفظ سایر شرایط قانونی نسبت به مطالبه حق بیمه و احتساب سابقه اقدام نمایند.
- ۳۷) در صورتی که فاصله بین سابقه بیمه شده و تاریخ اخراج بیش از یک ماه بوده یا فاقد سابقه پرداخت حق بیمه نزد سازمان باشد، مطالبه حق بیمه منوط به احراز اشتغال و اجرای ضوابط مقرر در دستوراداری ۵۰۰۰/۵۳۹ مورخ ۱۳۸۸/۰۶/۲۱ (ضوابط نحوه رسیدگی به ادعای سوابق بیمه ای افراد در کارگاه های مشمول قانون تأمین اجتماعی) خواهد بود.

۳۸) در مورد آندسته از بیمه شدگانی که به استناد آراء مراجع حل اختلاف قانون کار مشمول دریافت حق السعی ایام بلا تکلیفی می گردند واحد درآمد حق بیمه باید با استناد ماده «۱۸» آیین نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری نسبت به مطالبه حق بیمه این ایام اقدام نماید.

تذکره: در کلیه موارد فوق، در صورت قطعیت بدهی، احتساب سوابق مورد نظر جهت برقراری بیمه بیکاری بلامانع بوده و تقسیط بدهی کارفرما مانع ارائه تعهد مذکور نیست.

۳۹) احتساب سوابق پرداخت حق بیمه اجباری که مشمول قانون کار نبوده و فاقد ۳٪ حق بیمه بیکاری می باشد جهت برقراری بیمه بیکاری فاقد وجاهت قانونی است.

۴۰) در اجرای ماده ۱۰۱ قانون تأمین اجتماعی و به منظور بررسی علل افزایش دستمزد ۹۰ روز قبل از بیکاری با ماه های قبل از آن و جلوگیری از پرداخت من غیرحق مقرری، واحد امور فنی بیمه شدگان موظف است ضمن ارائه تعهد مذکور بر مبنای دستمزد ایام قبل از افزایش، مراتب را به واحد درآمد حق بیمه اعلام تا واحد اخیرالذکر نیز با مد نظر قراردادان مهلت مقرر در ماده ۳۹ قانون، نسبت به بررسی دستمزد بیمه شده و عنداللزوم اصلاح آن اقدام نماید.

ضمناً، اصلاح حکم مقرری بیمه بیکاری و پرداخت مابه التفاوت مقرری به استناد دستمزد تعیین شده از سوی واحد درآمد حق بیمه الزامی است.

۴۱) بیمه شدگانی که دارای دستمزد مقطوع بوده یا افزایش دستمزد آنان ناشی از طرح طبقه بندی مشاغل می باشد از حکم فوق مستثنی خواهند بود.

۴۲) در مواردی که پس از وقوع بیکاری بیمه شده، کارفرما بیش از کارکرد واقعی وی و یا به صورت کامل نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق و پرداخت حق بیمه ایشان در همان ماه وقوع بیکاری اقدام نماید، واحد ارائه کننده مقرری بیمه بیکاری می بایست با اخذ رأی صادره از سوی مراجع حل اختلاف و در مورد افرادی که فاقد رای می باشند، با استناد تاریخ بیکاری اعلام شده توسط واحدهای تعاون، کار و رفاه اجتماعی و با اخذ مستندات مربوطه از جمله قراردادکار، تسویه حساب، کارت حضور و غیاب، نامه کارفرما و... موضوع بررسی و مراتب را جهت اصلاح سوابق اضافی و برگشت حق بیمه وصول شده از تاریخ بیکاری به واحد درآمد حق بیمه اعلام و سپس نسبت به برقراری مقرری بیمه بیکاری با رعایت سایر شرایط مقرر قانونی اقدام نماید.

تذکره: با عنایت به عدم پیش بینی قانون در استرداد حق بیمه، باید حق بیمه اضافی پس از کسر بدهی های کارگاه به حساب بستانکاری کارگاه منظور گردد.

۴۳) در مواردی که پس از وقوع بیکاری بیمه شده، کارفرما علاوه بر ماه وقوع بیکاری بیش از کارکرد واقعی وی در ماه بعد نیز اقدام به ارسال صورت مزد و حقوق و پرداخت حق بیمه نماید، صورت مزد و حقوق و حق بیمه ماه مذکور باید با رعایت مهلت مقرر قانونی مندرج در ماده ۳۹ قانون تأمین اجتماعی

(حداکثر ظرف شش ماه) با اخذ رأی صادره از سوی مراجع حل اختلاف و یا قرارداد کار منعقد و یا عنداللزوم با انجام بازرسی تحقیقی سه نفره (نمایندگان واحدهای درآمد، بازرسی و امور فنی بیمه شدگان شعبه) و اخذ سایر مدارک مربوطه، توسط واحد درآمد شعبه بررسی و پس از احراز موضوع، نسبت به اصلاح سابقه و برگشت حق بیمه و سپس برقراری مقرری بیمه بیکاری اقدام گردد.

۴۴) چنانچه بعد از برقراری بیمه بیکاری براساس گزارش بازرسی از کارگاه محل اخراج، برای بیمه شده در ماه های اولیه متصل به بیکاری سابقه ایجاد شده باشد، در صورت اعتراض بیمه شده در ارتباط با سوابق ایجاد ضروریست با اخذ مستندات مربوطه از جمله رأی مراجع حل اختلاف، قرارداد کار و عنداللزوم از طریق انجام بازرسی تحقیقی سه نفره بررسی لازم معمول و در صورت اثبات عدم اشتغال بکار بیمه شده، نسبت به اصلاح سوابق مربوطه و تنفیذ سوابق پرداخت مقرری بیمه بیکاری اقدام گردد.

۴۵) چنانچه مقرری بگیر در سنوات گذشته بیکار و مدت استحقاق مقرری خود را دریافت نموده باشد و کارفرما بیش از کارکرد واقعی وی و یا بصورت کامل نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق و پرداخت حق بیمه در ماه وقوع بیکاری و ماه بعد از آن اقدام نموده باشد. واحد اجرائی باید با اخذ رأی مراجع حل اختلاف و در مورد افرادی که فاقد رأی می باشند به استناد تاریخ بیکاری اعلام شده توسط ادارات تعاون، کار و رفاه اجتماعی و با مد نظر قراردادن قراردادکار، تسویه حساب، کارت حضور و غیاب و عنداللزوم با انجام بازرسی تحقیقی سه نفره بررسی های لازم را معمول و در صورت اثبات عدم اشتغال بکار بیمه شده و احراز اشتباه واریزی حق بیمه، نسبت به تنفیذ سوابق بیمه بیکاری اقدام نماید.

۴۶) پذیرش سوابق بیمه بیکاری افرادی که بین سابقه پرداخت حق بیمه آنان تا تاریخ اخراج فاصله ایجاد گردیده، مشروط به اینکه مقرری آنان قبل از تاریخ صدور دستور اداری شماره ۵۰۰۰/۲۸۵۰۴ مورخ ۱۳۷۶/۰۳/۱۱ برقرار شده، بلامانع می باشد.

۴۷) بیمه شدگانی که در چندین کارگاه با ماهیت دائم، که متعلق به کارفرما واحد بوده، اشتغال داشته تجمیع سوابق پرداخت حق بیمه آنان جهت احراز شرایط مقرر در بند «۱» تفاهم نامه مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۰۱ بلامانع است.

۴۸) چنانچه محل کار بیمه شده ثابت و صرفاً کارفرما تغییر نموده باشد، تجمیع سوابق پرداخت حق بیمه این قبیل بیمه شدگان در صورت دائمی بودن ماهیت فعالیت کارگاه، جهت احراز شرایط مقرر در بند «۱» تفاهم نامه مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۰۱ بلامانع است.

۴۹) تجمیع سوابق پرداخت حق بیمه، بیمه شدگانی که دارای کارفرمای واحد بوده و حق بیمه آنان بجای پرداخت در شعبه محل اشتغال در شعبه دیگری واریز گردیده باشد، در صورتیکه فعالیت کارگاه های مورد نظر (هر دو کارگاه) دارای ماهیت دائم باشد، بلامانع می باشد.

۵۰) چنانچه بیمه شده ای مدعی گردد در دفتر مرکزی شرکت فعالیت داشته و در خصوص واریز حق بیمه خود در پروژه های عمرانی، ساختمانی و... که ماهیت غیر دائم دارد، معترض باشد، در صورت ارائه آراء مراجع حل اختلاف مبنی بر تأیید دفتر مرکزی بعنوان محل کار و الزام کارفرما به پرداخت حق بیمه، واحد درآمد حق بیمه موظف است نسبت به محاسبه و وصول حق بیمه طبق مقررات از دفتر مرکزی کارگاه اقدام نماید.

توجه: واحد درآمد حق بیمه موظف است تذکر لازم مبنی بر لزوم رعایت مقررات مندرج در آیین نامه طرز تنظیم صورت مزد و حقوق را به کارفرمایان مربوطه کتباً اعلام نماید.

نکات راهبردی در زمینه برقراری بیمه بیکاری:

۵۱) واحد امور فنی بیمه شدگان موظف است در هنگام برقراری بیمه بیکاری وضعیت کارگاه و بیمه شده را از لحاظ شمول مقررات قانون کار، صحت و سقم اشتغال بکار بیمه شده، رابطه کارگری و کارفرمایی و مزد بگیری، نوع سابقه پرداخت حق بیمه، مدت دریافت بیمه بیکاری قبلی، اشتباه واریزی حق بیمه و... به دقت بررسی و اقدامات لازم را معمول نمایند.

بدیهی است مسئولیت خسارات وارده شده به سازمان یا بیمه شده، بدلیل عدم رعایت مقررات قانونی متوجه مسئولین ذیربط خواهد بود.

۵۲) کارگران شاغل در مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی در صورت پرداخت حق بیمه بیکاری به سازمان و احراز کلیه شرایط قانونی، مشمول دریافت مقرری بیمه بیکاری خواهند بود.

۵۳) در صورت ابهام واحد امور فنی بیمه شدگان در زمینه تشخیص شمول قانون کار و بیمه بیکاری بر کارگاه یا بیمه شده، مراتب باید به واحد درآمد حق بیمه منعکس و واحد مذکور نیز ضمن اخذ مستندات مربوطه از جمله اساسنامه، آخرین آیین نامه یا مقررات اداری و استخدامی دستگاه ذیربط و نمونه احکام کارگزینی بیمه شده بررسی و اظهار نظر نماید.

ضمناً، در صورت لزوم مراتب باید همراه مستندات یادشده از طریق اداره کل تأمین اجتماعی استان جهت ارائه طریق به اداره کل درآمد حق بیمه منعکس گردد.

۵۴) طبق ماده «۱۸۸» قانون کار، کارگران کارگاه های خانوادگی که انجام کار آنها منحصراً توسط صاحب کار و همسر و خویشاوندان نسبی درجه یک از طبقه اول (فرزند، پدر و مادر) وی انجام می شود، مشمول قانون کار و به تبع آن بیمه بیکاری نمی باشند، لیکن چنانچه علاوه بر افراد مذکور، اشخاص دیگری در کارگاه شاغل باشند در این حالت کلیه افراد شاغل صرف نظر از نسبت آنان با کارفرما مشمول پرداخت ۳٪ حق بیمه بیکاری خواهند بود و در صورت احراز شرایط قانونی پرداخت مقرری به آنان بلامانع می باشد. مبنای تشخیص استحقاق بیمه بیکاری به هریک از افراد خانواده، لزوم اشتغال افرادی غیر از افراد خانواده در تاریخ وقوع بیکاری در کارگاه می باشد.

۵۵) نظربه اینکه به موجب دادنامه های شماره «۸۵» مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۰۲ و «۱۱۸۲» مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری و با توجه به تبصره ۵ الحاقی به ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی (موضوع ماده ۳ قانون اصلاح قانون تأمین اجتماعی و برخی قوانین مربوط ... مصوب ۸/۴/۸۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و تبصره ذیل ماده ۵۱ قانون اصلاح قانون نظام صنفی مصوب ۹۲/۶/۱۲ مجلس شورای اسلامی) ماهیت بیمه مدیران اشخاص حقوقی و حقیقی غیر دولتی (مدیرعامل، رئیس و نائب رئیس و اعضاء هیأت مدیره) جنبه اختیاری داشته و این قبیل بیمه شدگان مشمول قانون کار نمی باشند، لذا به استناد بند «۲» تبصره ماده (۱) قانون بیمه بیکاری، اشخاص مذکور مشمول قانون اخیر الذکر نبوده و وصول حق بیمه بیکاری و پرداخت مقرری به آنان موضوعیت ندارد.

واحد در آمد حق بیمه باید مشخصات هویتی اینگونه افراد را در سیستم شعبه دقیقاً تعریف نموده و از دریافت ۳٪ حق بیمه بیکاری خودداری نمایند.

۵۶) در اجرای ماده «۱۰» قانون نظام وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ بررسی احراز شرایط متقاضیان بیمه بیکاری، منوط به ارائه کارت پایان خدمت یا مدارکی دال بر رسیدگی به وضع مشمولیت آنان از سوی اداره وظیفه عمومی خواهد بود.

۵۷) افرادی که قبل از طرح شکایت در مراجع حل اختلاف قانون کار در خصوص مزایای پایان کار و قطع همکاری و خاتمه کار با کارفرما سازش می نمایند، مشمول دریافت مقرری بیمه بیکاری نمی باشند. ضمناً، تسویه حساب کارگران دارای قرارداد مدت موقت در پایان قرارداد، در صورت عدم تمدید قرارداد کار از سوی کارفرما مانعی در برخورداری از مزایای بیمه بیکاری نخواهد بود.

۵۸) بیمه شدگانی که وفق ماده «۲۷» قانون کار و حسب آراء صادره از مراجع حل اختلاف بدلیل قصور در انجام وظایف محوله و یا نقض آئین نامه های انضباطی کارگاه قرارداد کار آنها از سوی کارفرما فسخ می گردد، مستحق دریافت مقرری بیمه بیکاری نخواهند بود.

۵۹) آن دسته از کارگرانی که به استناد تبصره ماده «۱۶۵» قانون کار پس از قطعیت یافتن حکم مربوطه از بازگشت بکار خودداری می نمایند، مشمول دریافت مقرری بیمه بیکاری نخواهند بود.

۶۰) کارگران فصلی در صورتیکه براساس رأی مراجع حل اختلاف صرفاً در اثنای فصل کار اخراج گردیده و بیکاری آنها بدون اراده تشخیص داده شود، مشمول دریافت مقرری بیمه بیکاری خواهند بود.

۶۱) افراد شاغل در کارهای "مدت معین" که کارگاه محل اشتغال آنان صرفاً در دوره خاص دایر می باشد (مدارس غیرانتفاعی، مهد کودک های آموزش و پرورش و ...) چنانچه در اثنای دوره فعالیت کارگاه بیکار گردند با حفظ سایر شرایط قانونی محق به دریافت مقرری بیمه بیکاری خواهند بود.

۶۲) بیکاران دارای قرارداد کار "با مدت معین" در صورتیکه براساس رأی مراجع حل اختلاف در اثنای مدت قرارداد اخراج گردیده باشند، مشمول استفاده از بیمه بیکاری خواهند بود. در صورتیکه با استناد

رأی مراجع مذکور کارفرما مکلف به پرداخت حقوق و مزایای فرد اخراجی تا پایان قرارداد باشد، مقرری بیمه بیکاری از تاریخ پایان قرارداد و قطع دریافت مزد پرداخت خواهد شد.

واحد اجرائی باید با توجه به رأی مراجع حل اختلاف و با رعایت مقررات نسبت به مطالبه حق بیمه ایام مذکور تا پایان قرارداد اقدام نماید.

۶۳) چنانچه بیمه شده قبل از برقراری بیمه بیکاری دارای موافقت اصولی، پروانه کسب یا مجوز اشتغال معتبر باشد. در صورت اشتغال در سایر کارگاه های مشمول قانون کار و احراز بیکاری و اثبات عدم استفاده از مجوزهای مربوطه به هر نحو در ایام بیکاری، می تواند از مقرری بیمه بیکاری بهره مند گردد، واحد اجرائی موظف است از طریق استعلام از مراجع ذیربط و انجام بازرسی تحقیقی موضوع عدم اشتغال بکار بیمه شده بواسطه مجوزهای مذکور را بررسی نماید.

۶۴) برقراری بیمه بیکاری بیمه شدگان زنی که در زمان مرخصی زایمان یا ایام شیردهی به دلایلی نظیر اخراج یا عدم تمدید قرارداد کار از سوی کارفرما بیکار می گردند، در صورتیکه قطع رابطه کاری آنان توسط مراجع حل اختلاف موجه تشخیص داده شود با رعایت سایر شرایط قانونی مقدور می باشد.

۶۵) مقرری بیمه شدگانی که در حین استفاده از مقرری بیمه بیکاری به خدمت وظیفه عمومی اعزام می گردند در صورتی که متأهل نباشند قطع می گردد و پس از پایان خدمت وظیفه عمومی در صورت عدم اشتغال، با معرفی واحد کار و امور اجتماعی مجدداً نسبت به باقیمانده مدت استحقاقی، مقرری آنان برقرار خواهد شد.

۶۶) در مورد کارگرانی که در حین استفاده از مقرری بیمه بیکاری بر اساس حکم صادرشده از سوی مراجع ذیصلاح بازداشت یا زندانی می گردند در صورت صدور رأی مراجع مذکور مبنی بر مجرمیت آنان، مشروط بر آنکه متأهل نباشند پرداخت مقرری بیمه بیکاری متوقف می گردد و پس از گذراندن دوره محکومیت به شرط عدم اشتغال، با معرفی واحد کار و امور اجتماعی مجدداً برقرار خواهد شد.

۶۷) به موجب ماده «۱۷» آیین نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری، سازمان تأمین اجتماعی نیز مجاز به بررسی اشتغال پنهان مقرری بگیران و قطع مقرری آنان در صورت احراز اشتغال بکار می باشد. در صورت اعتراض بیمه شده به قطع مقرری توسط سازمان، مراتب از طریق انجام بازرسی مشترک با اداره تعاون کار و رفاه اجتماعی مربوطه بررسی و طبق گزارش بازرسی عمل خواهد شد.

۶۸) پرداخت توأمان بیمه بیکاری و مستمری بازماندگان به بیمه شده زن (همسر بیمه شده متوفی) در صورت احراز سایر شرایط قانونی بلامانع می باشد، در صورت اشتغال سایر بازماندگان (دختر، پسر، پدر و مادر) از تاریخ اشتغال بکار، مستمری بازماندگان قطع و در صورت بیکاری و احراز شرایط قانونی پرداخت مقرری منعی ندارد.

۶۹) به استناد بند «د» ماده «۸» قانون بیمه بیکاری و ماده «۱۳» آیین‌نامه اجرایی، مقرری افراد در صورت احراز شرایط بازنشستگی قطع و مستمری مزبور طبق قانون تأمین اجتماعی برقرار خواهد شد. بنابراین پرداخت مقرری به افرادی که در زمان معرفی و یا حین دریافت مقرری واجد شرایط بازنشستگی (موضوع ماده «۷۶» و تبصره «۱» و «۳» ذیل همان ماده) می باشند، مورد نخواهد داشت. بدیهی است برقراری مستمری بازنشستگی این قبیل افراد (به استثنای مشمولین قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۳۰) بدون توجه به تاریخ درخواست بازنشستگی از زمان احراز شرایط بلامانع خواهد بود و در صورتیکه مایل به دریافت مستمری بازنشستگی نباشند در هر حال مقرری آنان قطع خواهد شد.

تذکره: نظر به اینکه برقراری مستمری بازنشستگی آن دسته از بیمه شدگان که متقاضی بهره مندی از سوابق ارفاقی بوده (مانند مشمولین قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۳۰، مشمولین قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸/۱/۲۰ و...) منوط به ارائه درخواست و احراز شرایط قانونی می باشد، لذا مقرری بیمه بیکاری این قبیل از بیمه شدگان با لحاظ کلیه شرایط قانونی تا تاریخ درخواست بازنشستگی تداوم خواهد یافت.

۷۰) با عنایت به تکلیف مقرر در ماده «۴» آئین دادرسی کار مصوب سال ۱۳۹۲، مراجع حل اختلاف باید طبق قوانین، مقررات و اصول حقوقی به دعوی یا خواسته مدعی رسیدگی نمایند، لذا مراجع مذکور باید با ملاک قراردادن ماده ۳۰۶ قانون آیین دادرسی مدنی در زمینه مصادیق عذر موجه (بیماری که مانع از حرکت شود، فوت یکی از والدین یا همسر یا اولاد، حوادث قهریه و توقیف یا حبس) اظهار نظر نمایند. علی ایحال رای مراجع مذکور در خصوص تشخیص عذر موجه موضوع بند «ب» ماده ۶ قانون بیمه بیکاری لازم الاجراء می باشد.

۷۱) بکارگیری مقرری بگیران بیمه بیکاری تحت عناوین کارآموزی، آموزش فنی و حرفه ای و غیره در واحدهای اجرائی سازمان مجاز نمی باشد.

۷۲) در صورتی که پس از پرداخت مقرری بیمه بیکاری محرز شود که بیکاری بیمه شده، ناشی از میل و اراده او بوده، کارگرموظف به استرداد وجوه دریافتی به سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود.

۷۳) در صورتی که بیمه شده به نحوی از انحاء با دریافت مزد ایام بلاتکلیفی به کار مربوطه اعاده گردد، مکلف به بازپرداخت مقرری بیمه بیکاری دریافتی به سازمان تأمین اجتماعی می باشد.

۷۴) چنانچه بیمه شده بیکار اشتغال مجدد خود را مکتوم داشته و مقرری بیمه بیکاری را دریافت کرده باشد، ملزم به بازپرداخت مقرری دریافتی از تاریخ اشتغال خواهد بود.

۷۵) دریافت کمک هزینه حین کارآموزی مانع استفاده از مقرری بیمه بیکاری نخواهد بود.

۷۶) اختلاف بین واحدهای اجرائی سازمان و ادارات تعاون کار و رفاه اجتماعی در زمینه اجرای مقررات قانون بیمه بیکاری، بدو در کمیته استانی موضوع تفاهم نامه مشترک مورخ ۸۴/۱۲/۰۱ مطرح و اتخاذ تصمیم می گردد. در صورت ابهام باید مراتب با ذکر دلایل قانونی به همراه نظریه کمیته استانی و سایر مستندات به کمیته ستادی منعکس گردد.

۷۷) انجام هماهنگی های لازم با دستگاه های ذی ربط از جمله وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور در زمینه اجرای مقررات قانون بیمه بیکاری، راهبری و نظارت بر عملکرد واحدهای اجرائی، اجرای سیاست های مربوط به اشتغال مجدد مقرری بگیران، تنفیذ سوابق بیمه بیکاری و... به عهده اداره کل امور فنی بیمه شدگان می باشد.

تقسیم اضافه پرداختی بیمه بیکاری:

۷۸) چنانچه بیمه شده بدون در نظر گرفتن سوابق ایام بیکاری من غیر حق، حائز شرایط دریافت مستمری باشد و با بررسی شرایط وی امکان پرداخت یکجای بدهی بصورت نقدی یا پرداخت مبلغی به عنوان پیش پرداخت وجود نداشته باشد، ضمن اخذ درخواست کتبی از وی مبنی بر کسر بدهی از مستمری، ضروریست با توجه به مبلغ بدهی و میزان مستمری و همچنین طبق نظر رئیس شعبه مبلغ اقساط تعیین و تا استهلاك کامل آن، ماهانه از مستمری وی کسر و به حساب صندوق بیمه بیکاری واریز گردد. علی ایحال قانوناً بازداشت تا یک چهارم حقوق مستمری امکانپذیر بوده و در صورت توافق و رضایت بیمه شده تعیین مبلغ اقساط مازاد بر میزان مذکور بلا مانع می باشد.

۷۹) در خصوص سایر بیمه شدگان نیز مبلغ اضافه پرداختی با رعایت موارد ذیل مطالبه و به حساب صندوق بیمه بیکاری واریز خواهد شد.

۸۰) مبلغ بدهی مربوط به اضافه پرداختی بیمه بیکاری محاسبه و به بیمه شده ابلاغ گردد.

۸۱) بیمه شده می تواند حداکثر ظرف یکماه از تاریخ ابلاغ، نسبت به پرداخت یکجای بدهی و یا ارائه تقاضای تقسیم آن اقدام نماید.

۸۲) در صورت ارائه تقاضای تقسیم و احراز اینکه بیمه شده توانایی پرداخت یکجای بدهی را ندارد، مبلغ بدهی حسب نظر رئیس شعبه حداکثر در ۱۸ قسط تعیین و به بیمه شده ابلاغ گردد.

۸۳) چنانچه بیمه شده در مهلت مقرر نسبت به پرداخت یکجای بدهی و یا تقاضای تقسیم آن اقدام ننماید، مراتب در اجرای ماده «۵۰» قانون تأمین اجتماعی، جهت طی تشریفات قانونی به واحد اجرائیات اعلام شود.

۸۴) چنانچه بیمه شده پس از صدور برگ اجرائیه، متقاضی تقسیم بدهی باشد، حسب ماده «۹۹» آیین نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی تقسیم آن به میزان تعیین شده، منوط به اخذ وثیقه مناسب با بدهی خواهد بود.

۸۵) در صورتیکه علیرغم تقسیط بدهی، بیمه شده از پرداخت آن خودداری نماید، بدهی تبدیل به حال شده و برابر اختیارات ناشی از ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی و آیین نامه اجرایی مربوطه در خصوص وصول آن اقدام خواهد شد.

۸۶) نظر به اینکه حسب ماده «۱۹» آیین نامه اجرائی قانون بیمه بیکاری، در مواردیکه بیمه شده بیکار تحت هر عنوان من غیر حق مبالغی را از صندوق بیمه بیکاری دریافت نموده باشد، صرفاً ملزم به بازپرداخت وجوه دریافتی مذکور خواهد بود، لذا اخذ جریمه بابت مطالبه اضافه پرداختی بیمه بیکاری از بیمه شده موضوعیت ندارد.

سایر موارد:

۸۷) با توجه به اهمیت درج صحیح شماره حساب متمرکز بانکی مقرری بگیران در پرداخت به موقع بیمه بیکاری ضروری است واحدهای نامنویسی و حساب های انفرادی شعب در این زمینه نهایت دقت و کنترل لازم را بعمل آورند.

۸۸) با توجه به پرداخت متمرکز بیمه بیکاری توسط ستاد مرکز، پرداخت مقرری از طریق واحدهای اجرائی به هر طریقی از جمله صدور اسناد دستی و تحویل چک ممنوع بوده و در شرایط خاص منوط به اخذ مجوز از ادارات کل امور فنی بیمه شدگان و امور مالی می باشد.

۸۹) نظر به اینکه پرونده فنی برخی از مقرری بگیران با توجه به محل سکونت باید به شعبه دیگری انتقال یابد، لذا انتقال پرونده مقرری بگیران پس از صدور حکم انتقال در بین واحدهای اجرائی یک استان بدون پرداخت مقرری اولیه بلامانع بوده، لیکن انتقال آن از شعب یک استان به شعب سایر استان ها منوط به پرداخت مقرری های معوقه خواهد بود.

۹۰) حکم برقراری مقرری بیمه بیکاری وتغییرات آن باید به امضای مسئول امور فنی بیمه شدگان و رئیس شعبه رسیده باشد و از آنجائیکه امکان چاپ احکام مذکور در سیستم مکانیزه وجود دارد، لذا ضروریست به منظور آگاهی مقرری بگیر از نحوه محاسبه، مدت استحقاق و میزان مقرری یک نسخه از آن به وی تحویل داده شود.

۹۱) صدور حکم قطع مقرری در صورت اتمام مدت استحقاق بیمه شده، اشتغال مجدد، احراز شرایط بازنشستگی و... وهمچنین صدور حکم انتقال پرونده بیمه بیکاری به سایر شعب در سیستم مکانیزه الزامی است.

۹۲) از آنجائیکه ثبت اطلاعات پرونده های بیمه بیکاری منتقله از سایر شعب به عنوان درخواست جدید موجب برهم زدن توازن آماری می گردد، لذا ضروریست ورود اطلاعات پرونده های واصله در سیستم مکانیزه، صرفاً از طریق منوهای امور فنی / کمک های کوتاه مدت / درخواست کمک های کوتاه مدت / عملیات / انتقال مقرری از سایر شعب صورت پذیرد.

شماره: ۱۰۰۰/۹۵/۱۲۵۰۶

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۲۷

پیوست: ندارد

۹۳) به منظور حذف سوابق ناشی از اضافه پرداختی بیمه بیکاری، باید پس از صدور حکم قطع مقرری با استفاده از **منوی امور فنی/ کمک های کوتاه مدت/ درخواست کمک های کوتاه مدت / عملیات / محاسبه مجدد و صدور سند منفی اقدام نمود.**

۹۴) نظر به اینکه برخی از بیمه شدگان در مواردی علی‌رغم عدم حصول شرایط قانونی جهت بهره‌مندی از مزایای قانون بیمه بیکاری بر اساس آراء صادره از سوی مراجع قضائی محق به دریافت مقرری بیمه بیکاری شناخته می‌شوند، لذا به منظور فراهم شدن زمینه پرداخت مقرری به اینگونه بیمه شدگان از مسیر **امور فنی/ کمک های کوتاه مدت/ درخواست کمک های کوتاه مدت / عملیات / تداوم مقرری در شرایط خاص اقدام خواهد شد.**

۹۵) لازم به ذکر است، آن بخش از مفاد این بخشنامه که مستلزم تغییرات سیستمی می باشد، پس از ارسال نگارش مربوطه و عملیاتی شدن آن در شعب قابلیت اجرایی خواهد داشت.

۹۶) از تاریخ صدور این بخشنامه آن قسمت از دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های صادره که با مفاد این بخشنامه مغایر می باشد، قابلیت اجرایی نخواهد داشت.

مسئول حسن اجراء این بخشنامه مدیران کل، معاونین، رؤسا و کارشناسان ارشد امور فنی بیمه شدگان، در آمد حق بیمه، نامنویسی و حساب های انفرادی، امور فنی مستمری ها و مالی ادارات کل استان ها و مسئولین ذی ربط در شعب و همچنین شرکت مشاور مدیریت و خدمات ماشینی تأمین می باشند.

دین‌الدین
دکتر سید تقی نورنخش
مدیر عامل

بخشنامه شماره ۲۰
امور فنی بیمه شدگان
(تنقیح و تلخیص)

موضوع: بیمه بیکاری

فنی و درآمد
معاونت

اداره کل تأمین اجتماعی استان.....

سلام علیکم

در راستای تنقیح، جمعیت و تلخیص بخشنامه ها و دستورهای اداری، شفاف سازی مقررات، تسهیل در ارائه خدمات و ارتقاء امور و ایجاد وحدت رویه در زمینه اجرای قانون و مقررات بیمه بیکاری، توجه ادارات کل تأمین اجتماعی استان ها و واحدهای تابعه را به رعایت و اجرای دقیق مفاد این بخشنامه جلب می نماید.

قوانین و مقررات مرتبط:

- ۱) قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۰۶/۲۶ مجلس شورای اسلامی.
- ۲) آیین نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۲ هیأت وزیران.
- ۳) قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام و اصلاحات و الحاقات مربوط به آن.
- ۴) تصویب نامه شماره ۲۱۱۶۶/۷۰۰۰۳۶ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۲۴ هیأت وزیران.
- ۵) تفاهم نامه مشترک شماره ۱۱۸۷۳۹ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۰۱ فیما بین سازمان تأمین اجتماعی و وزارت کار و امور اجتماعی.
- ۶) دادنامه های شماره ۳۸۴ مورخ ۱۳۷۷/۰۳/۲۳، ۱۸۰ مورخ ۱۳۷۸/۱۱/۲۴، ۵۲ مورخ ۱۳۸۲/۰۲/۷، ۶۵ مورخ ۱۳۸۲/۰۲/۱۴، ۹۷ مورخ ۱۳۸۲/۰۳/۰۴، ۲۵۶-۲۵۷ مورخ ۱۳۸۲/۰۷/۱۳، ۸ مورخ ۱۳۸۳/۰۱/۱۶، ۱۶۴ مورخ ۱۳۸۷/۰۳/۲۰، ۸۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۰۲ و ۱۱۸۲ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۵

مشمولین:

۷) مشمولین قانون بیمه بیکاری عبارتند از کلیه مشمولین قانون تأمین اجتماعی که تابع قانون کار می باشند به استثنای:

الف) بازنشستگان و ازکارافتادگان کلی.

ب) صاحبان حرف و مشاغل آزاد و بیمه شدگان اختیاری.

ج) اتباع خارجی.

تعریف بیکار:

۸) بیکار از نظر قانون، بیمه شده ای است که بدون میل و اراده بیکار شده و آماده کار باشد.

مصادیق کلی بیکاری:

- ۹) قطع رابطه کارگر با کارفرما بدون میل و اراده.
- ۱۰) بیکاری به علت بروز حوادث قهریه و غیر مترقبه از قبیل سیل، زلزله، جنگ و آتش سوزی.
- ۱۱) بیکاری به دلیل طرح تغییر ساختار کارگاه از سوی کارفرما.
- هرگونه تغییر یا بازسازی خط تولید، جابجائی کارگاه و ماشین آلات به منظور کاهش وابستگی و بهینه کردن تولید که در راستای سیاستهای اقتصادی و اجتماعی دولت صورت گیرد تغییر ساختار اقتصادی تلقی می گردد. تصمیم درخصوص برقراری مقرری بیمه بیکاری و مدت پرداخت آن (در چارچوب بند الف ماده ۷ قانون بیمه بیکاری) در مورد بیمه شدگان شاغل در این کارگاهها که موقتاً بیکار شناخته می شوند، بعهدہ شورایعالی کار خواهد بود.
- واحدهای اجرائی موظفند به منظور اجرای طرح های تغییر ساختار مصوب شورایعالی کار و برقراری بیمه بیکاری این قبیل از بیکاران با هماهنگی اداره کل امور فنی بیمه شدگان اقدام نمایند.

شرایط احراز:

- ۱۲) بیمه شده دارای حداقل ۶ ماه سابقه پرداخت حق بیمه نزد سازمان تأمین اجتماعی باشد.
(به استثنای مشمولین تبصره ۲ ماده ۲ قانون بیمه بیکاری)
- ۱۳) بیمه شده حداکثر ظرف ۳۰ روز از تاریخ بیکاری، مراتب را به واحد تعاون، کار و رفاه اجتماعی اعلام نماید. مراجعه پس از ۳۰ روز با عذر موجه و با تشخیص هیأت حل اختلاف اداره کار تا سه ماه امکان پذیر خواهد بود.
- ۱۴) بیمه شده در دوره های سوادآموزی و کارآموزی شرکت نماید.
- ۱۵) احراز شرایط بیمه شدگانی که در کارهای با ماهیت دائمی اشتغال داشته و در انقضای قرارداد کار بدون میل و اراده بیکار می شوند و همچنین افرادی که در کارهای با ماهیت غیردائم فعالیت داشته اند، در چارچوب ضوابط مقرر در بند «۱» تفاهم نامه شماره ۱۱۸۷۳۹ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۰۱ فیما بین سازمان و وزارت کار و امور اجتماعی صورت می پذیرد.

حق بیمه بیکاری:

- ۱۶) حق بیمه بیکاری به میزان ۳٪ مزد بیمه شده می باشد که کلاً توسط کارفرما تأمین و پرداخت خواهد شد.

نحوه محاسبه مبلغ مقرری بیمه بیکاری:

مجردین	$۵۵ \times ۳۰\%$ متوسط مزد روزانه ظرف ۹۰ روز قبل از بیکاری مشروط به اینکه از حداقل دستمزد کمتر نباشد
متاهلین یا متکفلین	مقرری فرد مجرد + (۱۰٪ حداقل دستمزد $\times$ تعداد عائله حداکثر تا ۴ نفر) مشروط به اینکه از حداقل دستمزد کمتر و از ۸۰٪ متوسط مزد بیشتر نباشد.

۱۷) در صورت بیکاری زوجین فقط یکی از آنان (زن یا شوهر) محق به استفاده از افزایش مقرری به ازاء هریک از فرزندان خواهد بود.

۱۸) در صورتیکه در طول مدت دریافت مقرری بیمه بیکاری در تعداد افراد تحت تکفل بیمه شده تغییراتی حاصل شود، میزان مقرری وی طبق جدول فوق (موضوع بند «ب» ماده «۷» قانون بیمه بیکاری) محاسبه و پرداخت خواهد شد.

مدت پرداخت بیمه بیکاری:

۱۹) جمع مدت پرداخت مقرری از زمان برخورداری بیمه بیکاری برای مجردین حداکثر ۳۶ ماه و برای متاهلین یا متکفلین حداکثر ۵۰ ماه براساس سابقه کلی پرداخت حق بیمه بشرح جدول ذیل می باشد.

حداکثر مدت استفاده از مقرری جمعاً با احتساب دوره های قبلی		سابقه
متاهلین یا متکفلین (ماه)	مجردین (ماه)	پرداخت حق بیمه (ماه)
۱۲	۶	از ۶ لغایت ۲۴
۱۸	۱۲	از ۲۵ لغایت ۱۲۰
۲۶	۱۸	از ۱۲۱ لغایت ۱۸۰
۳۶	۲۶	از ۱۸۱ لغایت ۲۴۰
۵۰	۳۶	از ۲۴۱ به بالا

افراد ۵۵ سال و بیشتر تارسیدن به سن بازنشستگی (تبصره ماده ۷ قانون بیمه بیکاری)

۲۰) مقرری بیمه بیکاری از روز اول بیکاری قابل پرداخت می باشد.

۲۱) مدت دریافت مقرری جزء سوابق پرداخت حق بیمه از نظر بازنشستگی، از کار افتادگی و فوت محسوب خواهد شد.

۲۲) بیمه شدگانی که بعلت بروز حوادث قهریه و غیر مترقبه از قبیل سیل، زلزله، جنگ، آتش سوزی بیکار می شوند، در صورتیکه سابقه پرداخت حق بیمه آنان کمتر از ۶ ماه باشد، مطابق با مشمولینی که دارای «۶» ماه سابقه پرداخت حق بیمه می باشند از مقرری بیمه بیکاری استفاده خواهند نمود.

افراد تحت تکفل بیمه شده بیکار:

- ۲۳) همسر(زن یا شوهر).
 ۲۴) فرزندان اناث مادام که ازدواج ننموده و فاقد حرفه و شغل باشند.
 ۲۵) فرزندان ذکور تا سن ۲۰ سالگی (۱۹ سال تمام) یا پس از آن منحصراً در صورتیکه به تحصیلات دانشگاهی اشتغال داشته و یا طبق رای کمیسیون پزشکی سازمان از کارافتاده کلی باشند.
 ۲۶) پدر و مادر که سن پدر از ۶۰ سال و سن مادر از ۵۵ سال متجاوز باشد. یا طبق نظر کمیسیون پزشکی سازمان تأمین اجتماعی از کارافتاده کلی باشند و در هر حال معاش آنان منحصراً توسط بیمه شده تأمین گردد.
 ۲۷) خواهر و برادر تحت تکفل در صورت داشتن شرایط مربوط به فرزندان اناث و ذکور. (طبق شرایط بندهای ۲۴ و ۲۵)

نحوه تشخیص کفالت بیمه شده زن:

- ۲۸) در صورتیکه بیمه شده زن متأهل بوده، لیکن هیچیک از افراد خانواده وی (شوهر، فرزند، پدر و مادر) تحت تکفل وی نباشند، از نظر تعیین مدت استحقاق دریافت مقرری صرفاً به عنوان متأهل منظور می گردد. لیکن محاسبه و پرداخت ۱۰٪ افزایش حداقل دستمزد به ازاء هر عائله موضوعیت نخواهد داشت.
 ۲۹) چنانچه بیمه شده زن دارای عائله تحت تکفل بوده و مدارک و مستندات آن در پرونده فنی موجود باشد، ضمن اینکه در تعیین مدت استحقاق، متکفل منظور خواهد شد، به ازاء هریک از عائله تحت تکفل (حداکثر ۴ نفر) ۱۰٪ حداقل دستمزد زمان برقراری به مقرری وی نیز افزوده می گردد.
 ۳۰) چنانچه به موجب رأی قطعی دادگاه حضانت (نگهداری) و کفالت (تأمین معاش) فرزند توأمان به عهده بیمه شده زن مطلقه باشد، مشمول مقررات متکفلین موضوع ماده ۷ قانون بیمه بیکاری (مدت پرداخت مقرری بیمه بیکاری و میزان آن) خواهد بود، ضمناً چنانچه در رأی قطعی دادگاه صراحتاً در خصوص پرداخت نفقه تعیین تکلیف شده باشد، امکان اتخاذ رویه خلاف حکم دادگاه وجود ندارد. لیکن در فرضی که مراجع قضایی اظهار نظر در خصوص کفالت و پرداخت نفقه را به سازمانهای ذیربط محول نمایند یا اساساً در این خصوص نظری ندهند، امکان احراز کفالت از طریق بازرسی فنی توسط سازمان وجود دارد.

موارد قطع بیمه بیکاری:

- (۳۱) زمانی که بیمه شده مجدداً اشتغال به کار یابد.
- (۳۲) بنا به اعلام واحد کار و امور اجتماعی محل و یا نهضت سوادآموزی یا سایر واحدهای ذیربط از طریق وزارت کار و امور اجتماعی، بیمه شده بیکار بدون عذر موجه از شرکت در دوره های کارآموزی یا سوادآموزی خودداری نماید.
- (۳۳) بیمه شده بیکار از قبول شغل تخصصی خود و یا شغل مشابه پیشنهادی جهت اشتغال مجدد به کار خودداری نماید.
- (۳۴) بیمه شده بیکار ضمن دریافت مقرری بیمه بیکاری حائز شرایط استفاده از مستمری بازنشستگی و یا ازکارافتادگی کلی شود.
- (۳۵) بیمه شده به نحوی از انحاء با دریافت مزد ایام بلا تکلیفی به کار مربوطه اعاده گردد.

تذکر:

- الف) دارا بودن رأی کمیسیون پزشکی مبنی بر ازکارافتادگی کلی که به دلیل عدم احراز شرایط قانونی منجر به برقراری مستمری نگردیده، مانع پرداخت مقرری بیمه بیکاری نخواهد بود.
- بررسی صحت و سقم اشتغال بکار این قبیل افراد قبل از برقراری مقرری بیمه بیکاری الزامی می باشد.**
- ب) دریافت مقرری بیمه بیکاری مانع از دریافت مستمری جزئی نمی گردد.

اقدامات مربوط به وصول حق بیمه و احتساب سوابق بیمه بیکاری:

- با توجه به اینکه در برخی موارد کارفرمایان نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق و پرداخت حق بیمه مشمولین قبل از وقوع بیکاری، اقدام ننموده و این موضوع باعث مراجعات بیمه شدگان به واحد های اجرائی سازمان یا مراجع حل اختلاف و صدور رأی مربوطه مبنی بر تکلیف کارفرما در پرداخت حق بیمه می گردد، لذا ضروریست با رعایت ضوابط مقرر در ماده ۴۰ و تبصره ماده ۴۸ قانون تأمین اجتماعی نسبت به محاسبه حق بیمه بشرح ذیل اقدام گردد:
- (۳۶) در مواردی که بین سابقه احراز شده بیمه شده و تاریخ اخراج حداکثر یک ماه فاصله ایجاد شده باشد واحد امور فنی بیمه شدگان باید باستناد رأی مراجع و یا سایر مستندات از جمله قرارداد کار یا تاریخ بیکاری مندرج در معرفی نامه مراتب را به واحد درآمد حق بیمه منعکس و واحد اخیر الذکر نیز با حفظ سایر شرایط قانونی نسبت به مطالبه حق بیمه و احتساب سابقه اقدام نمایند.
- (۳۷) در صورتی که فاصله بین سابقه بیمه شده و تاریخ اخراج بیش از یک ماه بوده یا فاقد سابقه پرداخت حق بیمه نزد سازمان باشد، مطالبه حق بیمه منوط به احراز اشتغال و اجرای ضوابط مقرر در دستوراداری ۵۰۰۰/۵۳۹ مورخ ۱۳۸۸/۰۶/۲۱ (ضوابط نحوه رسیدگی به ادعای سوابق بیمه ای افراد در کارگاه های مشمول قانون تأمین اجتماعی) خواهد بود.

۳۸) در مورد آندسته از بیمه شدگانی که به استناد آراء مراجع حل اختلاف قانون کار مشمول دریافت حق السعی ایام بلا تکلیفی می گردند واحد درآمد حق بیمه باید با استناد ماده «۱۸» آیین نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری نسبت به مطالبه حق بیمه این ایام اقدام نماید.

تذکره: در کلیه موارد فوق، در صورت قطعیت بدهی، احتساب سوابق مورد نظر جهت برقراری بیمه بیکاری بلامانع بوده و تقسیط بدهی کارفرما مانع ارائه تعهد مذکور نیست.

۳۹) احتساب سوابق پرداخت حق بیمه اجباری که مشمول قانون کار نبوده و فاقد ۳٪ حق بیمه بیکاری می باشد جهت برقراری بیمه بیکاری فاقد وجاهت قانونی است.

۴۰) در اجرای ماده ۱۰۱ قانون تأمین اجتماعی و به منظور بررسی علل افزایش دستمزد ۹۰ روز قبل از بیکاری با ماه های قبل از آن و جلوگیری از پرداخت من غیر حق مقرری، واحد امور فنی بیمه شدگان موظف است ضمن ارائه تعهد مذکور بر مبنای دستمزد ایام قبل از افزایش، مراتب را به واحد درآمد حق بیمه اعلام تا واحد اخیرالذکر نیز با مد نظر قراردادان مهلت مقرر در ماده ۳۹ قانون، نسبت به بررسی دستمزد بیمه شده و عنداللزوم اصلاح آن اقدام نماید.

ضمناً، اصلاح حکم مقرری بیمه بیکاری و پرداخت مابه التفاوت مقرری به استناد دستمزد تعیین شده از سوی واحد درآمد حق بیمه الزامی است.

۴۱) بیمه شدگانی که دارای دستمزد مقطوع بوده یا افزایش دستمزد آنان ناشی از طرح طبقه بندی مشاغل می باشد از حکم فوق مستثنی خواهند بود.

۴۲) در مواردی که پس از وقوع بیکاری بیمه شده، کارفرما بیش از کارکرد واقعی وی و یا به صورت کامل نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق و پرداخت حق بیمه ایشان در همان ماه وقوع بیکاری اقدام نماید، واحد ارائه کننده مقرری بیمه بیکاری باید با اخذ رأی صادره از سوی مراجع حل اختلاف و در مورد افرادی که فاقد رای می باشند، با استناد تاریخ بیکاری اعلام شده توسط واحدهای تعاون، کار و رفاه اجتماعی و با اخذ مستندات مربوطه از جمله قراردادکار، تسویه حساب، کارت حضور و غیاب، نامه کارفرما و... موضوع بررسی و مراتب را جهت اصلاح سوابق اضافی و برگشت حق بیمه وصول شده از تاریخ بیکاری به واحد درآمد حق بیمه اعلام و سپس نسبت به برقراری مقرری بیمه بیکاری با رعایت سایر شرایط مقرر قانونی اقدام نماید.

تذکره: با عنایت به عدم پیش بینی قانون در استرداد حق بیمه، باید حق بیمه اضافی پس از کسر بدهی های کارگاه به حساب بستانکاری کارگاه منظور گردد.

۴۳) در مواردی که پس از وقوع بیکاری بیمه شده، کارفرما علاوه بر ماه وقوع بیکاری بیش از کارکرد واقعی وی در ماه بعد نیز اقدام به ارسال صورت مزد و حقوق و پرداخت حق بیمه نماید، صورت مزد و حقوق و حق بیمه ماه مذکور باید با رعایت مهلت مقرر قانونی مندرج در ماده ۳۹ قانون تأمین اجتماعی

(حداکثر ظرف شش ماه) با اخذ رأی صادره از سوی مراجع حل اختلاف و یا قرارداد کار منعقد و یا عنداللزوم با انجام بازرسی تحقیقی سه نفره (نمایندگان واحدهای درآمد، بازرسی و امور فنی بیمه شدگان شعبه) و اخذ سایر مدارک مربوطه، توسط واحد درآمد شعبه بررسی و پس از احراز موضوع، نسبت به اصلاح سابقه و برگشت حق بیمه و سپس برقراری مقرری بیمه بیکاری اقدام گردد.

۴۴) چنانچه بعد از برقراری بیمه بیکاری براساس گزارش بازرسی از کارگاه محل اخراج، برای بیمه شده در ماه های اولیه متصل به بیکاری سابقه ایجاد شده باشد، در صورت اعتراض بیمه شده در ارتباط با سوابق ایجاد ضروریست با اخذ مستندات مربوطه از جمله رأی مراجع حل اختلاف، قرارداد کار و عنداللزوم از طریق انجام بازرسی تحقیقی سه نفره بررسی لازم معمول و در صورت اثبات عدم اشتغال بکار بیمه شده، نسبت به اصلاح سوابق مربوطه و تنفیذ سوابق پرداخت مقرری بیمه بیکاری اقدام گردد.

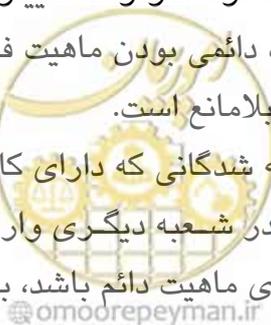
۴۵) چنانچه مقرری بگیر در سنوات گذشته بیکار و مدت استحقاق مقرری خود را دریافت نموده باشد و کارفرما بیش از کارکرد واقعی وی و یا بصورت کامل نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق و پرداخت حق بیمه در ماه وقوع بیکاری و ماه بعد از آن اقدام نموده باشد. واحد اجرائی باید با اخذ رأی مراجع حل اختلاف و در مورد افرادی که فاقد رأی می باشند به استناد تاریخ بیکاری اعلام شده توسط ادارات تعاون، کار و رفاه اجتماعی و با مد نظر قراردادن قراردادکار، تسویه حساب، کارت حضور و غیاب و عنداللزوم با انجام بازرسی تحقیقی سه نفره بررسی های لازم را معمول و در صورت اثبات عدم اشتغال بکار بیمه شده و احراز اشتباه واریزی حق بیمه، نسبت به تنفیذ سوابق بیمه بیکاری اقدام نماید.

۴۶) پذیرش سوابق بیمه بیکاری افرادی که بین سابقه پرداخت حق بیمه آنان تا تاریخ اخراج فاصله ایجاد گردیده، مشروط به اینکه مقرری آنان قبل از تاریخ صدور دستور اداری شماره ۵۰۰۰/۲۸۵۰۴ مورخ ۱۳۷۶/۰۳/۱۱ برقرار شده، بلامانع می باشد.

۴۷) بیمه شدگانی که در چندین کارگاه با ماهیت دائم، که متعلق به کارفرما واحد بوده، اشتغال داشته تجمیع سوابق پرداخت حق بیمه آنان جهت احراز شرایط مقرر در بند «۱» تفاهم نامه مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۰۱ بلامانع است.

۴۸) چنانچه محل کار بیمه شده ثابت و صرفاً کارفرما تغییر نموده باشد، تجمیع سوابق پرداخت حق بیمه این قبیل بیمه شدگان در صورت دائمی بودن ماهیت فعالیت کارگاه، جهت احراز شرایط مقرر در بند «۱» تفاهم نامه مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۰۱ بلامانع است.

۴۹) تجمیع سوابق پرداخت حق بیمه، بیمه شدگانی که دارای کارفرمای واحد بوده و حق بیمه آنان بجای پرداخت در شعبه محل اشتغال در شعبه دیگری واریز گردیده باشد، در صورتیکه فعالیت کارگاه های مورد نظر (هر دو کارگاه) دارای ماهیت دائم باشد، بلامانع می باشد.

۵۰) چنانچه بیمه شده ای مدعی گردد در دفتر مرکزی شرکت فعالیت داشته و در خصوص واریز حق بیمه خود در پرونده های عمرانی، ساختمانی و... که ماهیت غیر دائم دارد، معترض باشد، در صورت ارائه آراء مراجع حل اختلاف مبنی بر تأیید دفتر مرکزی بعنوان محل کار و الزام کارفرما به پرداخت حق بیمه، واحد درآمد حق بیمه موظف است نسبت به محاسبه و وصول حق بیمه طبق مقررات از دفتر مرکزی کارگاه اقدام نماید.

توجه: واحد درآمد حق بیمه موظف است تذکر لازم مبنی بر لزوم رعایت مقررات مندرج در آیین نامه طرز تنظیم صورت مزد و حقوق را به کارفرمایان مربوطه کتباً اعلام نماید.

نکات راهبردی در زمینه برقراری بیمه بیکاری:

۵۱) واحد امور فنی بیمه شدگان موظف است در هنگام برقراری بیمه بیکاری وضعیت کارگاه و بیمه شده را از لحاظ شمول مقررات قانون کار، صحت و سقم اشتغال بکار بیمه شده، رابطه کارگری و کارفرمایی و مزد بگیری، نوع سابقه پرداخت حق بیمه، مدت دریافت بیمه بیکاری قبلی، اشتباه واریزی حق بیمه و... به دقت بررسی و اقدامات لازم را معمول نمایند.

بدیهی است مسئولیت خسارات وارده شده به سازمان یا بیمه شده، بدلیل عدم رعایت مقررات قانونی متوجه مسئولین ذیربط خواهد بود.

۵۲) کارگران شاغل در مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی در صورت پرداخت حق بیمه بیکاری به سازمان و احراز کلیه شرایط قانونی، مشمول دریافت مقرری بیمه بیکاری خواهند بود.

۵۳) در صورت ابهام واحد امور فنی بیمه شدگان در زمینه تشخیص شمول قانون کار و بیمه بیکاری بر کارگاه یا بیمه شده، مراتب باید به واحد درآمد حق بیمه منعکس و واحد مذکور نیز ضمن اخذ مستندات مربوطه از جمله اساسنامه، آخرین آیین نامه یا مقررات اداری و استخدامی دستگاه ذیربط و نمونه احکام کارگزینی بیمه شده بررسی و اظهار نظر نماید.

ضمناً، در صورت لزوم مراتب باید همراه مستندات یادشده از طریق اداره کل تأمین اجتماعی استان جهت ارائه طریق به اداره کل درآمد حق بیمه منعکس گردد.

۵۴) طبق ماده «۱۸۸» قانون کار، کارگران کارگاه های خانوادگی که انجام کار آنها منحصراً توسط صاحب کار و همسر و خویشاوندان نسبی درجه یک از طبقه اول (فرزند، پدر و مادر) وی انجام می شود، مشمول قانون کار و به تبع آن بیمه بیکاری نمی باشند، لیکن چنانچه علاوه بر افراد مذکور، اشخاص دیگری در کارگاه شاغل باشند در این حالت کلیه افراد شاغل صرف نظر از نسبت آنان با کارفرما مشمول پرداخت ۳٪ حق بیمه بیکاری خواهند بود و در صورت احراز شرایط قانونی پرداخت مقرری به آنان بلامانع می باشد. مبنای تشخیص استحقاق بیمه بیکاری به هر یک از افراد خانواده، لزوم اشتغال افرادی غیر از افراد خانواده در تاریخ وقوع بیکاری در کارگاه می باشد.

۵۵) نظربه اینکه به موجب دادنامه های شماره «۸۵» مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۰۲ و «۱۱۸۲» مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری و با توجه به تبصره ۵ الحاقی به ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی (موضوع ماده ۳ قانون اصلاح قانون تأمین اجتماعی و برخی قوانین مربوط ... مصوب ۸۷/۴/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام و تبصره ذیل ماده ۵۱ قانون اصلاح قانون نظام صنفی مصوب ۹۲/۶/۱۲ مجلس شورای اسلامی) ماهیت بیمه مدیران اشخاص حقوقی و حقیقی غیر دولتی (مدیرعامل، رئیس و نائب رئیس و اعضاء هیأت مدیره) جنبه اختیاری داشته و این قبیل بیمه شدگان مشمول قانون کار نمی باشند، لذا به استناد بند «۲» تبصره ماده (۱) قانون بیمه بیکاری، اشخاص مذکور مشمول قانون اخیر الذکر نبوده و وصول حق بیمه بیکاری و پرداخت مقرری به آنان موضوعیت ندارد.

واحد در آمد حق بیمه باید مشخصات هویتی اینگونه افراد را در سیستم شعبه دقیقاً تعریف نموده و از دریافت ۳٪ حق بیمه بیکاری خودداری نمایند.

۵۶) در اجرای ماده «۱۰» قانون نظام وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ بررسی احراز شرایط متقاضیان بیمه بیکاری، منوط به ارائه کارت پایان خدمت یا مدارکی دال بر رسیدگی به وضع مشمولیت آنان از سوی اداره وظیفه عمومی خواهد بود.

۵۷) افرادی که قبل از طرح شکایت در مراجع حل اختلاف قانون کار در خصوص مزایای پایان کار و قطع همکاری و خاتمه کار با کارفرما سازش می نمایند، مشمول دریافت مقرری بیمه بیکاری نمی باشند. ضمناً، تسویه حساب کارگران دارای قرارداد مدت موقت در پایان قرارداد، در صورت عدم تمدید قرارداد کار از سوی کارفرما مانعی در برخورداری از مزایای بیمه بیکاری نخواهد بود.

۵۸) بیمه شدگانی که وفق ماده «۲۷» قانون کار و حسب آراء صادره از مراجع حل اختلاف بدلیل قصور در انجام وظایف محوله و یا نقض آئین نامه های انضباطی کارگاه قرارداد کار آنها از سوی کارفرما فسخ می گردد، مستحق دریافت مقرری بیمه بیکاری نخواهند بود.

۵۹) آن دسته از کارگرانی که به استناد تبصره ماده «۱۶۵» قانون کار پس از قطعیت یافتن حکم مربوطه از بازگشت بکار خودداری می نمایند، مشمول دریافت مقرری بیمه بیکاری نخواهند بود.

۶۰) کارگران فصلی در صورتیکه براساس رأی مراجع حل اختلاف صرفاً در اثنای فصل کار اخراج گردیده و بیکاری آنها بدون اراده تشخیص داده شود، مشمول دریافت مقرری بیمه بیکاری خواهند بود.

۶۱) افراد شاغل در کارهای "مدت معین" که کارگاه محل اشتغال آنان صرفاً در دوره خاص دایر می باشد (مدارس غیرانتفاعی، مهد کودک های آموزش و پرورش و ...) چنانچه در اثنای دوره فعالیت کارگاه بیکار گردند با حفظ سایر شرایط قانونی محق به دریافت مقرری بیمه بیکاری خواهند بود.

۶۲) بیکاران دارای قرارداد کار "با مدت معین" در صورتیکه براساس رأی مراجع حل اختلاف در اثنای مدت قرارداد اخراج گردیده باشند، مشمول استفاده از بیمه بیکاری خواهند بود. در صورتیکه با استناد

رأی مراجع مذکور کارفرما مکلف به پرداخت حقوق و مزایای فرد اخراجی تا پایان قرارداد باشد، مقرری بیمه بیکاری از تاریخ پایان قرارداد و قطع دریافت مزد پرداخت خواهد شد.

واحد اجرائی باید با توجه به رأی مراجع حل اختلاف و با رعایت مقررات نسبت به مطالبه حق بیمه ایام مذکور تا پایان قرارداد اقدام نماید.

۶۳) چنانچه بیمه شده قبل از برقراری بیمه بیکاری دارای موافقت اصولی، پروانه کسب یا مجوز اشتغال معتبر باشد. در صورت اشتغال در سایر کارگاه های مشمول قانون کار و احراز بیکاری و اثبات عدم استفاده از مجوزهای مربوطه به هر نحو در ایام بیکاری، می تواند از مقرری بیمه بیکاری بهره مند گردد، واحد اجرائی موظف است از طریق استعلام از مراجع ذیربط و انجام بازرسی تحقیقی موضوع عدم اشتغال بکار بیمه شده بواسطه مجوزهای مذکور را بررسی نماید.

۶۴) برقراری بیمه بیکاری بیمه شدگان زنی که در زمان مرخصی زایمان یا ایام شیردهی به دلایلی نظیر اخراج یا عدم تمدید قرارداد کار از سوی کارفرما بیکار می گردند، در صورتیکه قطع رابطه کاری آنان توسط مراجع حل اختلاف موجه تشخیص داده شود با رعایت سایر شرایط قانونی مقدور می باشد.

۶۵) مقرری بیمه شدگانی که در حین استفاده از مقرری بیمه بیکاری به خدمت وظیفه عمومی اعزام می گردند در صورتی که متأهل نباشند قطع می گردد و پس از پایان خدمت وظیفه عمومی در صورت عدم اشتغال، با معرفی واحد کار و امور اجتماعی مجدداً نسبت به باقیمانده مدت استحقاقی، مقرری آنان برقرار خواهد شد.

۶۶) در مورد کارگرانی که در حین استفاده از مقرری بیمه بیکاری بر اساس حکم صادرشده از سوی مراجع ذیصلاح بازداشت یا زندانی می گردند در صورت صدور رأی مراجع مذکور مبنی بر مجرمیت آنان، مشروط بر آنکه متأهل نباشند پرداخت مقرری بیمه بیکاری متوقف می گردد و پس از گذراندن دوره محکومیت به شرط عدم اشتغال، با معرفی واحد کار و امور اجتماعی مجدداً برقرار خواهد شد.

۶۷) به موجب ماده «۱۷» آیین نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری، سازمان تأمین اجتماعی نیز مجاز به بررسی اشتغال پنهان مقرری بگیران و قطع مقرری آنان در صورت احراز اشتغال بکار می باشد. در صورت اعتراض بیمه شده به قطع مقرری توسط سازمان، مراتب از طریق انجام بازرسی مشترک با اداره تعاون کار و رفاه اجتماعی مربوطه بررسی و طبق گزارش بازرسی عمل خواهد شد.

۶۸) پرداخت توأمان بیمه بیکاری و مستمری بازماندگان به بیمه شده زن (همسر بیمه شده متوفی) در صورت احراز سایر شرایط قانونی بلامانع می باشد، در صورت اشتغال سایر بازماندگان (دختر، پسر و مادر) از تاریخ اشتغال بکار، مستمری بازماندگان قطع و در صورت بیکاری و احراز شرایط قانونی پرداخت مقرری منعی ندارد.

۶۹) به استناد بند «د» ماده «۸» قانون بیمه بیکاری و ماده «۱۳» آیین‌نامه اجرایی، مقرری افراد در صورت احراز شرایط بازنشستگی قطع و مستمری مزبور طبق قانون تأمین اجتماعی برقرار خواهد شد. بنابراین پرداخت مقرری به افرادی که در زمان معرفی و یا حین دریافت مقرری واجد شرایط بازنشستگی (موضوع ماده «۷۶» و تبصره «۱» و «۳» ذیل همان ماده) می باشند، مورد نخواهد داشت. بدیهی است برقراری مستمری بازنشستگی این قبیل افراد (به استثنای مشمولین قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۳۰) بدون توجه به تاریخ درخواست بازنشستگی از زمان احراز شرایط بلامانع خواهد بود و در صورتیکه مایل به دریافت مستمری بازنشستگی نباشند در هر حال مقرری آنان قطع خواهد شد.

تذکره: نظر به اینکه برقراری مستمری بازنشستگی آن دسته از بیمه شدگان که متقاضی بهره مندی از سوابق ارفاقی بوده (مانند مشمولین قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۳۰، مشمولین قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸/۱/۲۰ و...) منوط به ارائه درخواست و احراز شرایط قانونی می باشد، لذا مقرری بیمه بیکاری این قبیل از بیمه شدگان با لحاظ کلیه شرایط قانونی تا تاریخ درخواست بازنشستگی تداوم خواهد یافت.

۷۰) با عنایت به تکلیف مقرر در ماده «۴» آئین دادرسی کار مصوب سال ۱۳۹۲، مراجع حل اختلاف باید طبق قوانین، مقررات و اصول حقوقی به دعوی یا خواسته مدعی رسیدگی نمایند، لذا مراجع مذکور باید با ملاک قراردادن ماده ۳۰۶ قانون آیین دادرسی مدنی در زمینه مصادیق عذر موجه (بیماری که مانع از حرکت شود، فوت یکی از والدین یا همسر یا اولاد، حوادث قهریه و توقیف یا حبس) اظهار نظر نمایند. علی ایحال رای مراجع مذکور در خصوص تشخیص عذر موجه موضوع بند «ب» ماده ۶ قانون بیمه بیکاری لازم الاجراء می باشد.

۷۱) بکارگیری مقرری بگیران بیمه بیکاری تحت عناوین کارآموزی، آموزش فنی و حرفه ای و غیره در واحدهای اجرائی سازمان مجاز نمی باشد.

۷۲) در صورتی که پس از پرداخت مقرری بیمه بیکاری محرز شود که بیکاری بیمه شده، ناشی از میل و اراده او بوده، کارگرموظف به استرداد وجوه دریافتی به سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود.

۷۳) در صورتی که بیمه شده به نحوی از انحاء با دریافت مزد ایام بلاتکلیفی به کار مربوطه اعاده گردد، مکلف به بازپرداخت مقرری بیمه بیکاری دریافتی به سازمان تأمین اجتماعی می باشد.

۷۴) چنانچه بیمه شده بیکار اشتغال مجدد خود را مکتوم داشته و مقرری بیمه بیکاری را دریافت کرده باشد، ملزم به بازپرداخت مقرری دریافتی از تاریخ اشتغال خواهد بود.

۷۵) دریافت کمک هزینه حین کارآموزی مانع استفاده از مقرری بیمه بیکاری نخواهد بود.

۷۶) اختلاف بین واحدهای اجرائی سازمان و ادارات تعاون کار و رفاه اجتماعی در زمینه اجرای مقررات قانون بیمه بیکاری، بدواً در کمیته استانی موضوع تفاهم نامه مشترک مورخ ۸۴/۱۲/۰۱ مطرح و اتخاذ تصمیم می گردد. در صورت ابهام باید مراتب با ذکر دلایل قانونی به همراه نظریه کمیته استانی و سایر مستندات به کمیته ستادی منعکس گردد.

۷۷) انجام هماهنگی های لازم با دستگاه های ذی ربط از جمله وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور در زمینه اجرای مقررات قانون بیمه بیکاری، راهبری و نظارت بر عملکرد واحدهای اجرائی، اجرای سیاست های مربوط به اشتغال مجدد مقرری بگیران، تنفیذ سوابق بیمه بیکاری و... به عهده اداره کل امور فنی بیمه شدگان می باشد.

تقسیم اضافه پرداختی بیمه بیکاری:

۷۸) چنانچه بیمه شده بدون در نظر گرفتن سوابق ایام بیکاری من غیر حق، حائز شرایط دریافت مستمری باشد و با بررسی شرایط وی امکان پرداخت یکجای بدهی بصورت نقدی یا پرداخت مبلغی به عنوان پیش پرداخت وجود نداشته باشد، ضمن اخذ درخواست کتبی از وی مبنی بر کسر بدهی از مستمری، ضروریست با توجه به مبلغ بدهی و میزان مستمری و همچنین طبق نظر رئیس شعبه مبلغ اقساط تعیین و تا استهلاك کامل آن، ماهانه از مستمری وی کسر و به حساب صندوق بیمه بیکاری واریز گردد. علی ایحال قانوناً بازداشت تا یک چهارم حقوق مستمری امکانپذیر بوده و در صورت توافق و رضایت بیمه شده تعیین مبلغ اقساط مازاد بر میزان مذکور بلا مانع می باشد.

۷۹) در خصوص سایر بیمه شدگان نیز مبلغ اضافه پرداختی با رعایت موارد ذیل مطالبه و به حساب صندوق بیمه بیکاری واریز خواهد شد.

۸۰) مبلغ بدهی مربوط به اضافه پرداختی بیمه بیکاری محاسبه و به بیمه شده ابلاغ گردد.

۸۱) بیمه شده می تواند حداکثر ظرف یکماه از تاریخ ابلاغ، نسبت به پرداخت یکجای بدهی و یا ارائه تقاضای تقسیم آن اقدام نماید.

۸۲) در صورت ارائه تقاضای تقسیم و احراز اینکه بیمه شده توانایی پرداخت یکجای بدهی را ندارد، مبلغ بدهی حسب نظر رئیس شعبه حداکثر در ۱۸ قسط تعیین و به بیمه شده ابلاغ گردد.

۸۳) چنانچه بیمه شده در مهلت مقرر نسبت به پرداخت یکجای بدهی و یا تقاضای تقسیم آن اقدام ننماید، مراتب در اجرای ماده «۵۰» قانون تأمین اجتماعی، جهت طی تشریفات قانونی به واحد اجرائیات اعلام شود.

۸۴) چنانچه بیمه شده پس از صدور برگ اجرائیه، متقاضی تقسیم بدهی باشد، حسب ماده «۹۹» آیین نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی تقسیم آن به میزان تعیین شده، منوط به اخذ وثیقه مناسب با بدهی خواهد بود.

۸۵) در صورتیکه علیرغم تقسیط بدهی، بیمه شده از پرداخت آن خودداری نماید، بدهی تبدیل به حال شده و برابر اختیارات ناشی از ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی و آیین نامه اجرایی مربوطه در خصوص وصول آن اقدام خواهد شد.

۸۶) نظر به اینکه حسب ماده «۱۹» آیین نامه اجرائی قانون بیمه بیکاری، در مواردیکه بیمه شده بیکار تحت هر عنوان من غیر حق مبالغی را از صندوق بیمه بیکاری دریافت نموده باشد، صرفاً ملزم به بازپرداخت وجوه دریافتی مذکور خواهد بود، لذا اخذ جریمه بابت مطالبه اضافه پرداختی بیمه بیکاری از بیمه شده موضوعیت ندارد.

سایر موارد:

۸۷) با توجه به اهمیت درج صحیح شماره حساب متمرکز بانکی مقرری بگیران در پرداخت به موقع بیمه بیکاری ضروری است واحدهای نامنویسی و حساب های انفرادی شعب در این زمینه نهایت دقت و کنترل لازم را بعمل آورند.

۸۸) با توجه به پرداخت متمرکز بیمه بیکاری توسط ستاد مرکز، پرداخت مقرری از طریق واحدهای اجرائی به هر طریقی از جمله صدور اسناد دستی و تحویل چک ممنوع بوده و در شرایط خاص منوط به اخذ مجوز از ادارات کل امور فنی بیمه شدگان و امور مالی می باشد.

۸۹) نظر به اینکه پرونده فنی برخی از مقرری بگیران با توجه به محل سکونت باید به شعبه دیگری انتقال یابد، لذا انتقال پرونده مقرری بگیران پس از صدور حکم انتقال در بین واحدهای اجرائی یک استان بدون پرداخت مقرری اولیه بلامانع بوده، لیکن انتقال آن از شعب یک استان به شعب سایر استان ها منوط به پرداخت مقرری های معوقه خواهد بود.

۹۰) حکم برقراری مقرری بیمه بیکاری و تغییرات آن باید به امضای مسئول امور فنی بیمه شدگان و رئیس شعبه رسیده باشد و از آنجائیکه امکان چاپ احکام مذکور در سیستم مکانیزه وجود دارد، لذا ضروریست به منظور آگاهی مقرری بگیر از نحوه محاسبه، مدت استحقاق و میزان مقرری یک نسخه از آن به وی تحویل داده شود.

۹۱) صدور حکم قطع مقرری در صورت اتمام مدت استحقاق بیمه شده، اشتغال مجدد، احراز شرایط بازنشستگی و... و همچنین صدور حکم انتقال پرونده بیمه بیکاری به سایر شعب در سیستم مکانیزه الزامی است.

۹۲) از آنجائیکه ثبت اطلاعات پرونده های بیمه بیکاری منتقله از سایر شعب به عنوان درخواست جدید موجب برهم زدن توازن آماری می گردد، لذا ضروریست ورود اطلاعات پرونده های واصله در سیستم مکانیزه، صرفاً از طریق منوهای امور فنی / کمک های کوتاه مدت / درخواست کمک های کوتاه مدت / عملیات / انتقال مقرری از سایر شعب صورت پذیرد.

۹۳) به منظور حذف سوابق ناشی از اضافه پرداختی بیمه بیکاری، باید پس از صدور حکم قطع مقررری با استفاده از **منوی امور فنی/ کمک های کوتاه مدت/ درخواست کمک های کوتاه مدت / عملیات / محاسبه مجدد و صدور سند منفی اقدام نمود.**

۹۴) نظر به اینکه برخی از بیمه شدگان در مواردی علیرغم عدم حصول شرایط قانونی جهت بهره‌مندی از مزایای قانون بیمه بیکاری بر اساس آراء صادره از سوی مراجع قضائی محق به دریافت مقررری بیمه بیکاری شناخته می‌شوند، لذا به منظور فراهم شدن زمینه پرداخت مقررری به اینگونه بیمه شدگان از مسیر **امور فنی/ کمک های کوتاه مدت/ درخواست کمک های کوتاه مدت / عملیات / تداوم مقررری در شرایط خاص اقدام خواهد شد.**

۹۵) لازم به ذکر است، آن بخش از مفاد این بخشنامه که مستلزم تغییرات سیستمی می باشد، پس از ارسال نگارش مربوطه و عملیاتی شدن آن در شعب قابلیت اجرایی خواهد داشت.

۹۶) از تاریخ صدور این بخشنامه آن قسمت از دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های صادره که با مفاد این بخشنامه مغایر می باشد، قابلیت اجرایی نخواهد داشت.

مسئول حسن اجراء این بخشنامه مدیران کل، معاونین، رؤسا و کارشناسان ارشد امور فنی بیمه شدگان، در آمد حق بیمه، نامنویسی و حساب های انفرادی، امور فنی مستمری ها و مالی ادارات کل استان ها و مسئولین ذی ربط در شعب و همچنین شرکت مشاور مدیریت و خدمات ماشینی تأمین می باشد.

و من الله التوفیق
دکتر سید تقی نورنخش
مدیر عامل

نام و نام خانوادگی اپاراف
معاونت ذربط	مدیرکل	معاون مدیرکل	رئیس گروه / اداره	کارشناس تهیه کننده

